

EGY PSZICHOTERÁPIÁS ISKOLA SZÜLETÉSE A HÁBORÚK ÁRNYÉKÁBAN: A DASEINANALÍZIS TÖRTÉNETE II.

Author(s) / Szerző(k):

Lubinszki Mária (Ph.D.)

Miskolci Egyetem

E-mail:

maria.lubinszki@uni-miskolc.hu

Cite: Lubinszki Mária (2024): Egy pszichoterápiás iskola születése a háborúk árnyékában: a daseinanalízis története II. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, VI. évf. 2024/2. szám. 77-86.

Idézés: Doi: <https://www.doi.org/10.35404/LH.2024.2.77>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

EP / EE: Ethics Permission / Etikai engedély: KFS/2024/0006

Reviewers: *Public Reviewers / Nyilvános Lektorok:*

- Lektorok:**
1. Olteanu Lucián Liviusz (Ph.D.), Gál Ferenc Egyetem
  2. Simó Ferenc Zoltán (Dr. Jur.), Kocka Kör

Anonymous reviewers / Anonim lektorok:

3. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
4. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)

Absztrakt

A daseinanalízis keletkezéstörténete a két világháború között is izgalmasan alakult. Élénk szellemi élet, és egyre jobban körvonalazódó filozófiai alapok jellemezték a Daseinanalízis kialakulását. Az 1920-as évek végétől bekapcsolódott a történetbe Martin Heidegger filozófus, akinek a gondolatai Medard Boss svájci orvos számára „érthetetlenek voltak”, és épp a második világháború alatt kért Heideggertől segítséget. Innentől már megállíthatatlan volt daseinanalízis önálló irányzattá válása.

Kulcsszavak: pszichoanalízis, történelem, daseinanalízis

Diszciplína: pszichológia

Abstract

THE BIRTH OF A SCHOOL OF PSYCHOTHERAPY IN THE SHADOW OF WAR: THE HISTORY OF DASEINALYSIS II.

The history of the emergence of daseinanalysis between the two world wars was also exciting. A lively intellectual life and a growing philosophical foundation marked the emergence of Daseinsanalysis. In the late 1920s, the philosopher Martin Heidegger

became involved, whose ideas were 'incomprehensible' to the Swiss doctor Medard Boss, who asked Heidegger for help during the Second World War. From then on, the development of Dasein analysis into an independent movement was unstoppable.

Keywords: psychoanalysis, history, daseinanalysis

Disciplines: psychology

Jelen tanulmány a daseinanalízis első világháborúig terjedő történetének (lásd: Lubinszki, 2024) folytatásaként az 1920-as évektől tekinti át a daseinanalitikai pszichoterápia kialakulásának történetét egészen az intézményesült formáig. A két világháború közötti időszakban termékeny diskurzusok és nagy szellemi felfedezések történtek, melyben többek között Martin Heidegger filozófus is főszerepet játszott. A második világháború árnyékában talált egymásra Binswanger tanítványa, Medard Boss svájci orvos, pszichiáter, és Heidegger. E különös találkozás vezetett a híres zollikoni szemináriumig, ahol Boss házában Heidegger rendszeresen szemináriumokat tartott orvosoknak, pszichiátereknek, filozófusoknak. Mindebből időközben megszületett a daseinanalízis.

Az 1920-as és 1930-as évek:

útban az antropológiai szemlélet felé

Az 1920-as évekre nyilvánvalóvá vált, hogy Binswanger nem tud tenni semmit a pszichoanalízis külső fejlődéséért, a belsőért a tervezett munkájával próbált volna, de ez is befejezetlen maradt. Ebben az időben Dilthey, Hegel, Buber, Schleiermacher és Kant írásai érintették meg. E mellett az 1920-as években pszichiátriai

körökben is érezhető volt egy mozgás, egy nyugtalanság, melyet az emberi létezés megértésének igénye keltett. Ennek oka részben a freudi pszichoanalízis volt, részben a rendszerelvű klinikai pszichiátria tudományos elégtelensége (Condrau, 2005, 93. o.).

Binswanger megértette, hogy a filozófiai gondolkodás Freud számára „idegennek és antipatikusnak tűnik” (Freud/Binswanger, 1992, 132B 180. o.). 1922-ben, könyve megjelenése kapcsán írta Freudnak: „Elég jól ismer ahhoz, hogy tudja; az én személyes barátságomat Önnel a legkevésbé sem érinti, hogy vajon tud-e valamit kezdeni a könyvemmel vagy nem.” Ezek után közölte Freud: „Nagyon imponált nekem a könyv – mindenekelőtt csalódtam is benne, mert ez nem az, amire Ön többszöri tájékoztatásával felkészített. Elvártam, hogy Ön hidat épít a klinikai pszichiátria és a pszichoanalízis közé...” (Freud/Binswanger, 1992, 133F 183.o.). Binswangert nem lepte meg a kritika, erre számított. Személyes kapcsolatuk azonban Freud szerint is töretlen maradt: „...a kapcsolatunk másfajta, erős, szilárd motívumokon nyugszik, és ilyesmi fordulatoktól független” (Freud/Binswanger, 1992, 140F 190.o.). Binswanger ennek ellenére

sosem tagadta, mekkora hatással volt rá a pszichoanalízis: „Akit egyszer magával ragadott a pszichoanalízis, azt nem engedi már el; az egyiket gyakorlatban, a másikat elméletben, hajlamtól függően, és senki sem mondhatja, hogy az életfeladatának ezzel semmi dolga nincs.” (Freud/Binswanger, 1992, 143B 194.o.)

Binswanger 1923. augusztus 10-én személyesen találkozott Husserllel, aki 15-én meglátogatta Kreuzlingenben is és előadást tartott a fenomenológia lényegéről. A 20-as években Binswanger a fenomenológia, a hermeneutika és Martin Buber iránt érdeklődött, fokozatosan tovább távolodva a freudi perspektívától (Boeree, 1997). 1923-ban jelent meg Martin Buber *Én és Te* című könyve (Buber, 1994), amelyre Binswanger hosszú évek múltán is támaszkodott.

Buber döntően befolyásolta és ösztönözte az emberi kapcsolati formák kidolgozására, mely az 1942-es fő művében fogalmazódott meg. Buber szerint a találkozás a létben adatik meg. „Vagy pedig az ember a léttel és az alakulással, mint átellenben állóval találkozik, mindig csak egy lényvel, és minden dologgal, mint lényvel; ami ott van, történésben tárul föl neki, s ami ott történik, létként esik meg vele; ...” (Buber, 1994, 40-41. o.). Martin Buber egészségről és gyógyulásról vallott elképzeléseit daseinanalitikai szemszögből Reichert (2000) világította meg. A létet mint dialogikus létet értette; Binswanger is dialogikus szemléletmódban gondolkodott (Vetter, 1990, 42. o.). Bubert és Binswanger személyes barátság kötötte össze,

többször találkoztak. Mindezt levelezésük örökítette meg (Buber, M. „Briefwechsel aus sieben Jahrzehnten” Bd. II. u. III. 1973/75. Id: Vetter, 1990, 42.o.).

Freud 1926 végén ezt írta Binswangernek: „Ön még elég fiatal ahhoz, hogy legyőzze a veszteséget, én már nem” (Freud/Binswanger, 1992, 154F 208. o.) Freud mégsem tört meg, és tovább dolgozott a pszichoanalízisért. Binswanger 1929-ben ezt írta neki: „...azt hiszem, az élet mégiscsak tartogat még valamit. És azt hiszem, hogy az a tudat, hogy a barátainak a szükséghelyzetekben és a sötétségben támaszt és vigaszt tudott nyújtani, nem az egyetlen érték, amelyet létezésével létrehozott” (Freud/Binswanger, 1992, 169B 223. o.).

Mindeközben újabb fordulatot jelentett gondolkodásában Heidegger *Lét és idő* című művének megjelenése 1927-ben. Binswanger Heideggerrel 1929 januárjában személyesen is megismerkedett, ez a találkozás a tiszta fenomenológiától egy fenomenológiai ontológia felé fordította (lásd: Fichtner, 1992, XXIII.). Ekkor a módszertani szemléletről az antropológiára helyezte a hangsúlyt. Megpróbálta összeegyeztetni a pszichoanalitikus álomanalízist a jelenvaló léttel, mint világban-benne-léttel és a husserli fenomenológiával. Ebből a próbálkozásból született az *Álom és egzisztencia* című írása 1930-ban, melyhez a bevezetőt Foucault (2000) írta. Erre az írására a Binswanger-ről szóló fejezetben még visszatérünk. Az antropológiai szemléletének megerősödéséhez

időközben még egy kiemelkedő gondolkodó járult hozzá: Theodor Haering, akivel 1923 óta volt baráti kapcsolatban.

Binswanger 1932. április 22-23-án ötödik alkalommal látogatta meg feleségével Freudot Bécsben. Így emlékszik rá Binswanger: „... Szellemileg nagyon friss volt, és egész fellépésében semmit sem változott” (Binswanger, 1956, 9-13. o.). A rövid látogatás alatt sokat beszélgettek könyvekről, gyermekeikről, a sorsról, Freud dedikált egy könyvet Hilda Binswangernek. A találkozás inkább formálisnak volt nevezhető, mint tartalmasnak.

Binswanger 1936. május 7-én Bécsben, Freud 80. születésnapjára írt előadásában már határozottan állást foglalt a fenomenológiától az antropológia felé fordulása mellett (Binswanger, 1947, 1956). Az előadás címe: *Freuds Auffassung des Menschen im Lichte der Anthropologie*. Az antropológiai szemléletet nem a hagyományos értelemben használja: nem az emberi jelenvaló lét értelemadása, nem az ember helyének megtalálása a kozmoszban, hanem mint az emberi valóság, az emberi lét megértése és eredendő alapirányultságainak feltárása (Fichtner, 1992, XXIII-XXIV.) Ez az antropológiai megközelítés akarva-akaratlanul is a bilológiai-természettudományos módszertan kritikája. Az esszében Binswanger rámutat: Freud alakja és munkássága kitűnően példázza determinisztikus elméletének korlátait (Yalom, 2003, 209. o.). Binswanger arról beszélt, hogy Freud szerint az ember legmélyebb lényege az ösztönökben rejlik. Mindenütt, ahol Freud

tapasztalatról, kutatásról és értelemről beszél, ezt természettudományos módon teszi (Binswanger, 1947, 166-167. o.). A Freud-kritikán túl a személyes felelősség fontosságára hívta fel a figyelmet: „Az, hogy életünket az élet erői határozzák meg, csak egyik fele az igazságnak; a másik fele az, hogy mi határozzuk meg ezeket az erőket, sorsunkként” (Yalom, 2003, 209. o.). Binswanger ekkor találkozott hatodoszor, egyben utoljára Freuddal. Az 1936-os előadása más okból is nevezetes maradt: Medard Boss ezt az előadást olvasva nemcsak egy Freud-kritikával szembesült, hanem felkeltette figyelmét Heidegger munkásságára is.

Freud haláláról így írt Anna Freudhoz és Martha Freudhoz írott levelében: „Éppoly sokat veszítek, mintha saját hozzátartozóm lenne.” Binswanger számára Freudék Berggasse-i háza egy „darabka otthon volt”. Élete végéig csodálta Freud „személyiségének rendíthetetlen szellemi erejét”. (Binswanger, 1956, 118. o.). 1946-ban még meglátogatta Freud özvegyét Londonban. Ekkor írta naplójába: „Freud mégiscsak az én legnagyobb emberi tapasztalatom, – tapasztalatom a legnagyobb emberrel, akivel találkoztam” (Tagebuch VIII (FAB), S. 126. Id: Fichtner, 1992, XXVII.).

Az 1940-es évektől a második Világháborún át napjainkig

Binswanger felkeltette Medard Boss svájci orvos érdeklődését Heidegger *Lét és idő* című műve iránt; a második Világhá-

borúban katonai orvosként volt ideje ezt tanulmányozni. Ekkortól folyamatos kapcsolatban állt Binswangerrel, akivel levelezésbe kezdett. A háború alatt találkozott Medard Boss és Gion Condrau 1939. szeptember 2-án. Condrau így emlékszik erre: markáns jelenség volt, fiatal, 20-as éveiben járt, és nagy hatást tett rá az, ahogyan a sebesültekkel megtalálta a hangot, az emberi dimenziót (Condrau, 2000).

Freud sajnos már nem érthette meg Binswanger fő művének megjelenését 1942-ben, a *Grundformen und Erkenntnis menschlichen Daseins* címmel. A mű főként a Freuddal és a kortárs filozófusokkal való elmélyült foglalkozás eredményeként született, és az első olyan publikáció, mely „hivatalosan” is a *Daseinanalízis* témakörében született. Hiszen az 1930-as írása már magán viseli a heideggeri gondolatok hatását. 1942-es művében a szeretetet a gonddal állította vonatkozásba, egyben félreértve a heideggeri gond fogalmát. Ez vezetett végül a végleges szakításhoz Heideggerrel és a Daseinanalízis Zürichi Iskolájával. Ezt számtalan írás követte a nyelvről, skizofréniáról, melankóliáról és mániáról. Írásaiból egyértelművé válik, hogy elsősorban az a tudományos impulzus ösztönözte Binswangert, hogy a pszichopatológiát ismeretelméletileg megalapozza. A pszichoterápiához való viszonya mindvégig ellentmondásos maradt. Egy barátjának címzett, 1963-as levelében azt hangsúlyozta, hogy „a Daseinanalízis nem pszichoterápia” (Condrau, 2000, 9. o.). Soha nem akarta, hogy pszichoterápiás

iskola legyen; a pszichiátria filozófiai-antropológiai megalapozásának szánta. Épp ezért munkásságát antropológiai pszichiátriának nevezik.

Binswanger 1956-ban, 45 év után lemondott a Bellevue klinika főorvosi pozíciójáról, de a tanítást és írást egészen haláláig folytatta (Boeree, 1997). A klinika vezetését Wolfgang Binswanger vette át, azonban 1980-ban ökonómiai okokból be kellett zárni. 1986-ban az egész épületkomplexumot eladták (Herzog, 1991).

Binswanger élete utolsó két évtizedében új filozófus baráttra lelt Wilhelm Szilasi személyében, aki korábban Heidegger tanítványa és Husserl munkatársa volt. 1947 májusától csaknem évente találkoztak; Szilasi arra ösztönözte, hogy foglalkozzon Husserl kései műveivel. 1954-ben, Freud 100. születésnapjának emlékére írta meg Freudra való visszaemlékezéseit (Binswanger, 1956).

Binswangernek tulajdonképpen nem volt mély pszichoanalitikus tapasztalata, 1909 és 1942 között összesen 28 pácienszt analizált (Larsson, 1995, 771. o.). Esetismertetései szokatlan megfigyelési módot közvetítettek, elméleti munkáiban sokszor nem könnyű követni gondolkodását (Lowenfeld, 1967, 459. o.), mely a filozófiai szemléletéből adódhat. Freuddal való kapcsolatának harminc éve alatt, egészen haláláig azon dolgozott, hogy szintézist találjon a freudi pszichoanalízis és Husserl, Heidegger filozófiája között. A Grinstein által összeállított pszichoanalitikus írássok indexe alapján Binswanger

összesen 71 könyvet és cikket jelentetett meg (Schmidl, 1959, 40. o.).

Ludwig Binswanger 1941-ben a baseli egyetem filozófia díszdoktorává avatták, 1959-ben a freiburgi egyetem orvosi karán kapta ugyanezt az elismerést. Tudósként, kutatóként, terapeutaként számtalan tudományos szövetség tagja volt. Személyének tisztességét, őszinteségét a Freuddal való kapcsolata hűen példázza; mindazoktól, akiktől tanult, valójában független tudott maradni és volt bátorsága a saját gondolati útját járni. Heideggeriánus éppoly kevésbé lett, mint Freudiánus. Hitte és tudta: a világ egy megértési horizont, melyen keresztül az ember meghatározza önmagát, hogy a fájdalom az önmeghatározás szerves része, és ebben a folyamatban elengedhetetlenül szükség van a filozófia gyógyító erejére.

1966. február 5-én halt meg Kreuzlingenben. Hagyatékát ma a Binswanger-Archivum őrzi a tübingeni egyetemen.

Binswanger és Medard Boss

Binswanger és Boss levelezése és szakmai kapcsolata nem tartott sokáig. 1944-ben Boss még Binswanger tanítványának nevezte magát, és elküldte neki írásait. Még 1947-es könyve, a *Sinn und Gehalt der sexuellen Perversionen* (Boss, 1966) Binswanger hatása alatt íródott, levelezésükben azonban egyre kritikusabb kérdések merültek fel (Condrau, 2000). Binswanger többször is kijelentette, hogy a daseinanalízis sohasem lehet a gyakorlat számára mérvadó, nem látta gyakorlati hasznát.

Ennek kapcsán egy 1950-es konferencián konfliktusba került Bossal. A végső törést, és a baráti levelek befejezését Boss 1957-ben megjelent *Psychoanalyse und Daseinsanalytik* című könyve (Boss, 1957) jelentette, melyben elhatárolódott Binswanger-től, kijelentve, hogy Heideggert félreértette. Ugyanez a könyv jelentette a Junggal való kapcsolatának megszakadását is. Boss Binswanger szemére vetette hiányos Heidegger-megértését; Binswanger Boss hiányos tudománymegértését nehezményezte. A „szakítás” ellenére Boss hangsúlyozta leveleiben, hogy Binswanger nélkül nem kaphatott volna olyan impulzusokat, amelyek a daseinanalízishez és Heidegger barátságához vezettek. 1961. április 12-i levelében így írt Boss Binswanger 80. születésnapjára: „Jól tudom, és fájó számomra, hogy nem tudtam sok örömet nyújtani magának, mert gondolati utamban messze eltávolodtam. Sohasem fogok felhagyni azal, hogy kifejezzem köszönetemet, amiért elsőként vezetett Heidegger közelébe” (Condrau, 2000, 21. o.). Medard Boss élete szintén különös példája annak, hogyan távolodott el a pszichoanalízistől, és hogyan fejlesztette ki a daseinanalízis második iskoláját.

A Zürichi Iskola: Boss és Condrau

Medard Boss (1903-1990) a daseinanalízis második irányvonalának, a zürichi iskolának a megalapítója, munkássága nagyban hozzájárult a mai elméleti és gyakorlati-terápiás ismeretekhez. Életében meg-

határozó volt az orvostudomány, a pszichoanalízis és a heideggeri filozófia, majd a daseinanalízis. Két éves korában orvos édesapját a zürichi gyermekklinikára helyezték, ennek kertjében töltötte gyermekkorát, mely az orvosi hivatás iránti vágyat ébresztette fel benne. Középiskolás korában hirtelen megingott e vágya, és festőművész szeretett volna lenni; 1922-ben mégis beiratkozott a zürichi egyetem orvosi karára. Eleinte a fiziológia kötötte le érdeklődését, majd a pszichiátria kurzuson megismerte Eugen Bleulert, és érdeklődése ez irányba fordult.

Boss szerint életében négy emberrel kellett találkoznia, akik életére mély hatással voltak: közülük első Bleuler, majd Freud, Heidegger, és egy indiai szellemi vezető (Paulat, 2001, 12. o.).

Boss az 1920-as évek elején találkozott Freud *Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse*, című írásával, mely felébresztette szellemi kíváncsiságát az emberi lélek iránt. 1925-ben egy nyári szemesztert töltött Bécsben, ahol Freud kiképző analízisbe vette; heti hat órában hat hónapon keresztül. Boss számára meglepő volt Freud embersége és elfogadása, szemben determinisztikus ösztöntanával.

A fiatal Boss pszichoanalitikus kiképzését édesapja egyetlen fillérrel sem támogatta, így az étkezésre szánt pénzt fordította az óradíjakra. Zürichbe való visszatérése után a kiképző analízist Hans Behn-Eschenburgnál (1893-1935) folytatta. Boss kiképző analízise, és Freuddal való találkozása saját véleménye szerint döntő ösz-

tönzést nyújtott emberi fejlődésében, és a Daseinanalízis továbbfejlesztésében. 1928-ban fejezte be orvosi tanulmányait, majd 1932-ig a Burghölzli egyetemi pszichiátriai klinikán vállalt asszisztens orvosi teendőket. Ez alatt hat hónapot töltött Londonban, ahol Ernest Jonessal is kapcsolatba került. Később Berlinben folytatta pszichoanalitikus kiképzését, ahol szupervízora volt többek között Karen Horney és Otto Fenichel. Ezen kívül látogatta Hans Sachs és Wilhelm Reich szemináriumait.

1934-39 között a Schloss Knonau magán idegstanatórium vezetője lett. Itt intenzíven tudott foglalkozni a skizofréniával, egyidejűleg 1935-től pszichoanalitikus magánpraxist vezetett Zürichben. Ez idő tájt keletkezett alapvető kételye a freudi álomértelmezést és metapszichológiát illetően.

Sorsa, mint láttuk, 1936-ban találkozott Binswangerével, akinek hallotta Freud 80. születésnapja alkalmából tartott beszédjét. Binswanger hatására Boss jelentősen eltávolodott Freudtól. E zavaros helyzet megoldását Jungnál kereste, aki 1938-tól kezdődően rendszeresen meghívta őt öt másik terapeutával együtt a magánházába.

Csaknem tíz évig dolgoztak együtt, azonban ennek a munkakapcsolatnak 1947-ben vége lett, amikor megjelent Boss habilitációs írása „A szexuális perverziók értelme és tartalma” címmel. Ez az írás nem csak a freudi metapszichológiát kritizálta fenomenológiai szemszögből, hanem a jungi archetipusokat is. Jung élete végéig nem bocsátott meg Bossnak. A habilitációs írásában képviselt fenomenológiai szemlé-

letmód ekkor még Binswanger szellemi közelségében maradt. Boss Freudtól való eltávolodásában radikálisan bírálta a metapszichológiát, igyekezett elhatárolódni tőle. „Kevésbé figyelt a freudi művek filozófiai dimenziójára, nem vizsgálta meg, mit értett Freud filozófia alatt” – Wucherer-Huldenfeld, rámutatva erre, öt lépésben tanulmányozta a freudi létmegértést. (Wucherer-Huldenfeld, 2004, 342. o.).

A fordulatot a második világháború hozta meg: Boss katonai orvosként szabad-idejében rengeteget olvasott. Kezébe került Heidegger *Lét és idő* című könyve, melyről így nyilatkozik: „Egyetlen mondatot sem értettem belőle, ugyanakkor nem hagyott többé nyugodni. Valahol sejtetem, hogy fontos lehet” (Boss, 1973, 92. o.). Sorra olyan kérdéseket vetett fel a *Lét és idő*, melyekkel orvosi-természettudományos szemszögből még nem foglalkozott Boss: az emberi egzisztenciával és a világgal kapcsolatos kérdéseket. Azonban nem hagyta nyugodni e mű, újra és újra elolvasta, majd 1947-ben levelében mint orvos fordult a filozófushoz „gondolati segítségért”. Boss legnagyobb meglepetésére Heidegger postafordultával válaszolt: minden lehetséges segítséget megad. Évekkel később derült ki ennek a gyors válasznak a motivációja: Heidegger régóta szerette volna, hogy gondolatai ne csak a filozófusoknak, hanem a lelki segítségre szoruló embereknek is segítséget nyújtsanak.

1947 nemcsak az intenzív szakmai kapcsolat kezdetét jelentette, hanem egy mély barátságét is, mely egészen Heidegger haláláig, 1976-ig tartott. Heidegger 1958-1969-ig tartott szemináriumokat Boss zollikoni házában.

Boss 1953-ban a Zürichi Egyetem orvosi karának professzora lett, ahol egészen 1971-ig dolgozott. Élete további részében a világ számtalan tájára utazott vendég-professzorként; többek között Indiába, Észak-Amerikába, Dél-Amerikába. Indiai tapasztalatait Boss könyvben foglalta össze, mely angolul is olvasható: Boss (1965).

1970-ben jelent meg Boss fő műve, a *Grundriss der Medizin*, mely közel hatszáz oldal, nyolc évig dolgozott rajta, és csaknem teljes egészében Heidegger kommentálta. Boss aktív, dinamikus életet élt, hét nyelven beszélt, és röviddel az 1990. december 21-i halála előtt még aktív tudományos és terápiás munkát végzett.

A második daseinanalitikai iskolának, az úgynevezett Zürichi Iskolának célja nem kizárólag a pszichiátria tudományos megalapozása volt, mint Binswangernek, hanem a heideggeri filozófia gyakorlatban való kamatoztatása. Az emberi egzisztencia lényegi vonatkozásai, az egzisztenciálék nagyon jó alapot nyújtottak a daseinanalitikus patológia és terápia számára. Condrau és Boss kapcsolata a háború után több évre megszakadt, csak később, Condrau pszichiátriai kiképzése után találkoztak újra. Miután Condrau olvasta Boss 1947-es könyvét, lemondott arról, hogy daseinanalitikus legyen. „A daseinanaliti-

kus nyelv nekem zagyvaságnak tűnt, ahogy ezzel sokan vannak napjainkban is.” (Condrau, 2000, 6. o.). Condrau tehát nem az első daseinanalitikai írások, és nem is a heideggeri gondolatok motiválták arra, hogy Bossnál végezze terápiás kiképző analízisét, hanem Boss fantasztikus személyisége. „Így személyesen élhettem át a daseinanalízis fejlődését.”

Zürichben 1955-ben alapult meg az Orvosi Pszichoterápia Intézete, melynek alapítói Gustav Bally, Manfred Bleuler és Medard Boss voltak. Ugyanezzel a névvel egy alapítványt is létrehoztak az orvosok pszichoterápiás kiképzésének támogatására. Ebből a körből alapult később, 1971-ben a Daseinanalízis Zürichi Intézete, melynek vezetője Condrau lett. 1990-ben jött létre a nemzetközi szövetség. A daseinanalízis szakmai fóruma a *Daseinsanalyse* című újság, melyet 1998-ig évi négy számban a zürichi Daseinanalitikai Intézet adott ki. Ugyanezen a címen 1998-tól jelenleg is, évkönyvet ad ki a Nemzetközi Daseinanalitikai Szövetség.

Zárogondolatok

Az egzisztenciális pszichoterápiák között különleges helyet foglal el a daseinanalízis. E tanulmányban az irányzat keletkezéstörténetét követhettük nyomon az emberi kapcsolatok és a történelmi események tükrében. Az irányzatot hazánkban a Magyar Daseinanalitikai Egyesület képviseli, amely folyamatosan fejlődik.

Irodalom

- Boss, M. (1947). *Sinn und Gehalt der sexuellen Perversionen* Bern 1966 (3)
- Boss, M. (1957). *Psychoanalyse und Daseinsanalytik*. Bern: Hans Huber.
- Boss, M. (1965). *A Psychiatrist Discovers India* (H.A.Frey, Trans.) London: Oswald Wolff.
- Boss, M. (1973). Medard Boss In: Pongratz, L. I. *Psychotherapie in Selbstdarstellungen*. Bern: Huber. 75-106.
- Buber, M. (1994). *Én és Te*. Európa Könyvkiadó, Budapest
- Condrau, G. (2000). Anmerkungen zur Geschichte der Daseinsanalyse. *Daseinsanalyse* 16:4-33.
- Condrau, G. (2005). Viktor E. Frankl und Martin Heidegger – ihr Einfluss auf die Psychotherapie der Neuzeit *Daseinsanalyse* 21-2005:87-98.
- Foucault, M. (2000) Bevezetés Binswanger: Álom és egzisztencia című művéhez In: *Nyelv a végtelenhez Tanulmányok, előadások, beszélgetések*. Latin Betűk, Debrecen
- Freud / Ferenczi (2000). *Levelezés I/1. kötet 1908-1911* Szerk.: E. Brabant, E. Falzeder, P. Giampieri-Deutsch .Thalassa Alapítvány-Pólya Kiadó, Budapest
- Freud / Ferenczi (2002). *Levelezés I/2. kötet 1912-1914* Szerk.: E. Brabant, E. Falzeder, P. Giampieri-Deutsch Thalassa Alapítvány-Pólya Kiadó, Budapest
- Freud / Ferenczi (2002). *Levelezés II/1. kötet 1914-1916* Szerk.: E. Brabant, E.

- Falzeder, P. Giampieri-Deutsch
Thalassa Alapítvány-Pólya Kiadó,
Budapest
- Freud / Ferenczi (2003). *Levelezés II/2. kötet 1917-1919*. Szerk.: E. Brabant, E. Falzeder, P. Giampieri-Deutsch
Thalassa Alapítvány-Pólya Kiadó,
Budapest
- Heidegger, M. (1987) *Zollikoner Seminare*.
Frankfurt am Main: Vittorio
Klostermann
- Heidegger, M. (1993). Freudról és a pszichoterápiáról, In.: *Filozófusok Freudról és a pszichoanalízisről*, ford.: Vajda Mihály. Cserépfalvi Kiadó, Budapest
- Herzog, M. (1991). *Der Begründer der Daseinsanalyse Ludwig Binswanger Neue Zürcher Zeitung* Nr. 267. 1991. november 16.
- Larsson, B. (1995). Sigmund Freud – Ludwig Binswanger. Briefwechsel 1908-1938.. *The Psychoanalytic Quarterly*, 64: 769-773
- Lowenfeld, Y. (1957). Erinnerungen an Sigmund Freud *The Psychoanalytic Quarterly*, 26: 416-419.
- Lubinszki, M. (2003) Léttanalízis és pszichoanalízis. Sigmund Freud és Ludwig Binswanger kapcsolata *Thalassa* (14) 2003, 2-3: 157-168.
- Lubinszki Mária (2024): Egy pszichoterápiás iskola születése a háborúk árnyékában: a daseinanalízis története I. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, VI. évf. 2024/2. szám. 61-75. Doi: <https://www.doi.org/10.35404/LH.2024.2.61>
- Paulat, U. (2001). *Medard Boss und die Daseinsanalyse – ein Dialog zwischen Medizin und Philosophie im 20. Jahrhundert*. Marburg: Tectum Verlag
- Reichert, T. (2000) Gesundheit und Heilsein bei Martin Buber. *Daseinsanalyse* 16:164-188.
- Schmidl, F. (1959) Sigmund Freud and Ludwig Binswanger. *The Psychoanalytic Quarterly*, 28: 40-58.
- Wucherer-Huldenfeld A. K., Foerster H.D. (2001) *Daseinsanalyse. Einführung in Theorie und Praxis Urheberrechtlich geschütztes Manuskript* Wien, 2001
- Yalom, I. D. (2003). *Egyszénciális pszichoterápia*. Animula, Budapest.